

С. С. Гасанов

кандидат економічних наук, професор, директор Науково-дослідного фінансового інституту ДННУ "Академія фінансового управління", Київ, Україна, sgasanov@ukr.net

ФІСКАЛЬНІ ПРАВИЛА І ФІСКАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: КОНТЕКСТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. У першій частині статті, яка публікується в цьому випуску журналу, окреслено теоретичні й управлінські взаємозв'язки "фіскальні правила – фіскальна відповідальність – фіскальна безпека – економічна безпека – національна безпека". Проведено порівняльний аналіз концепцій національної та економічної безпеки, що відображені в проекті Закону України "Про національну безпеку України" і Стратегії національної безпеки США. Наведено огляд заяви Коаліції з фіскальної та національної безпеки США "Внутрішня і зовнішня могутність: фіскальна та національна безпека Америки". Підкреслено, що адекватна оцінка національних економічних інтересів і реальних умов їх забезпечення має принципове значення для економічної політики загалом та фіскальної зокрема. Національний економічний інтерес визначено як стійке позитивне й активне ставлення нації до економіки як засобу її (нації) самозбереження, розвитку та безпеки. Розкрито загальну структуру національних економічних інтересів. Сформульовано три основні напрями еволюції теоретичних і прикладних досліджень фіскальних правил: методологічний зв'язок їх проблематики з концепціями "функціональних" і "здорових" фінансів; зв'язки цих правил із типами фіскальної політики та її відповідними інструментами; аналіз фіскальних правил і фіскальної відповідальності в системі управління державними фінансами.

Ключові слова: національна безпека, економічна безпека, фіскальна безпека, національні економічні інтереси, фіскальні правила, фіскальна відповідальність, фіскальна політика, система управління державними фінансами.

Літ. 45.

Sergii Gasanov

Ph. D. (Economics), Professor, SESE "The Academy of Financial Management", Kyiv, Ukraine, sgasanov@ukr.net

FISCAL RULES AND FISCAL RESPONSIBILITY: ECONOMIC SECURITY CONTEXT

Abstract. The present article discloses theoretical and managerial interrelations "fiscal rules – fiscal responsibility – fiscal security – economic security – national security". The author conducts a comparative analysis of the national and economic security concepts, which are reflected in the draft Law of Ukraine "On National Security of Ukraine" and in the US National Security Strategy. The statement by the US Coalition for Fiscal and National Security "Strength at Home and Abroad: Ensuring America's Fiscal and National Security" is reviewed. It is emphasized that an adequate assessment of national economic interests and real conditions for their implementation is a matter of fundamental importance for economic policy in general and fiscal policy in particular. National economic interest is defined as sustainable positive and active attitude of the nation towards the economy as a means of its (nation) self-preservation, development and security. The general structure of national economic interests is disclosed. It is noted that the fiscal responsibility of participants in budgetary and tax relations at different levels is

© Гасанов С. С., 2018

based both on the norms of the general budget and tax legislation, and on certain fiscal rules established by special laws or even constitutionally, as well as on organizational institutions (both public and independent), which could provide monitoring and control over observance of certain fiscal rules. Three main directions of theoretical and applied research evolution of fiscal rules are formulated: methodological connection of the fiscal rules problems towards the concepts of “functional” and “sound” finance; the interrelations of fiscal rules with the types of fiscal policy and its relevant toolkit; and the analysis of fiscal rules and fiscal responsibility in the framework of the public financial management system.

Keywords: national security, economic security, fiscal security, national economic interests, fiscal rules, fiscal responsibility, fiscal policy, public finance management system.

JEL classification: E62, E66, F52, H30, H56.

С. С. Гасанов

кандидат экономических наук, профессор, директор Научно-исследовательского финансового института ГУНУ “Академия финансового управления”, Киев, Украина

ФИСКАЛЬНЫЕ ПРАВИЛА И ФИСКАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ: КОНТЕКСТ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Аннотация. В первой части статьи, публикуемой в этом выпуске журнала, описаны теоретические и управленческие взаимосвязи “фискальные правила – фискальная ответственность – фискальная безопасность – экономическая безопасность – национальная безопасность”. Проведен сравнительный анализ концепций национальной и экономической безопасности, которые отражены в проекте Закона Украины “О национальной безопасности Украины” и Стратегии национальной безопасности США. Представлен обзор заявления Коалиции по фискальной и национальной безопасности США “Внутренняя и внешняя мощь: фискальная и национальная безопасность Америки”. Подчеркнуто, что адекватная оценка национальных экономических интересов и реальных условий их обеспечения имеет принципиальное значение для экономической политики в целом и фискальной в частности. Национальный экономический интерес определен как устойчивое положительное и активное отношение нации к экономике как средству ее (нации) самосохранения, развития и безопасности. Раскрыта общая структура национальных экономических интересов. Сформулированы три основных направления эволюции теоретических и прикладных исследований фискальных правил: методологическая связь их проблематики с концепциями “функциональных” и “здоровых” финансов; связи этих правил с типами фискальной политики и ее соответствующими инструментами; анализ фискальных правил и фискальной ответственности в системе управления государственными финансами.

Ключевые слова: национальная безопасность, экономическая безопасность, фискальная безопасность, национальные экономические интересы, фискальные правила, фискальная ответственность, фискальная политика, система управления государственными финансами.

Перше питання, яке постає перед читачем цієї статті: яким чином проблематика фіскальних правил та фіскальної відповідальності пов'язана з економічною безпекою? Вітчизняні науковці та фахівці-практики, котрі досліджують питання національної безпеки загалом та економічної безпеки зокрема, фактично дотримуються двох позицій. Перша: національна безпека охоплює військову безпеку, громадську безпеку і порядок, державну безпеку, демократичний цивільний контроль. Це відображено у проекті Закону

України “Про національну безпеку України” від 28.02.2018 № 8068 [1]. Проектом передбачено, що Закони України “Про основи національної безпеки України”, “Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави”, “Про організацію оборонного планування” втрачають силу. Одночасно конкретизовано термін “сектор безпеки і оборони”, який включає: сили безпеки; сили оборони; оборонно-промисловий комплекс; громадян та громадські об’єднання, котрі добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки. Серед термінів, що визначаються ст. 1 проекту закону, терміна “економічна безпека” взагалі немає.

Друга позиція виходить із положень Конституції України, сучасної концепції національної безпеки [2–4]. Економічна безпека – важлива і невід’ємна складова національної безпеки. Відповідно до ст. 17 Конституції України, “захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу” [2]. Серед сучасних загроз економічній безпеці країни – ослаблення системи державного регулювання і контролю, нестабільність у правовому регулюванні відносин у сфері економіки, у тому числі фіскальної політики держави, відсутність ефективної програми запобігання фінансовим кризам, велика боргова залежність держави, критичні обсяги державних зовнішнього і внутрішнього боргів, “тінізація” та структурні деформації національної економіки, корупція й неефективна система державного управління, невідповідність програм реформування економіки країни і результатів їх здійснення визначеним соціальним пріоритетам, вплив учених, фахівців, кваліфікованої робочої сили за межі України, переважання в діяльності управлінських структур особистих, корпоративних, регіональних інтересів над загальнонаціональними [3]. Подолання зазначених загроз та досягнення цілей Стратегії національної безпеки потребують якісно нової державної політики, спрямованої на ефективний захист національних інтересів у економічній, соціальній та інших сферах [4].

У чинному Законі України “Про основи національної безпеки України” національна безпека визначається як “захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам” [3] у різних сферах.

Терміни “національний інтерес”, “національні економічні інтереси” мають давню історію, а їхній зміст – різноманітні тлумачення залежно від спеціалізації дослідників. У роботі “Ідея національного інтересу” Ч. Бірд простежив еволюцію цього терміна з часів перших національних держав до ХХ ст. і склав історичний опис інтересів США в економічному контексті [5]. У Ліппменн прагнув визначити національні оборонні інтереси США в міжвоєнні та повоєнні часи [6]. Д. Нютчерлейн виокремив три складові національного інтересу США: оборонну, економічну (сприяння зовнішній торгівлі

та інвестиціям американських компаній) і міжнародно-політичну (формування світового порядку на засадах колективної безпеки й балансу сил) [7]. Р. Грабовські звертає увагу на особливості формування національних економічних інтересів у країнах Східної Азії та Китаї [8; 9]. К. Швейгер проаналізував національні інтереси окремих країн ЄС в умовах відносин “центр – периферія” [10]. В Україні проблема національних інтересів у контексті глобалізаційних процесів досліджувалася в працях О. Г. Білоруса [11–13], А. С. Гальчинського [14], Н. О. Татаренко [15] та ін.

Згідно із сучасною економічною теорією, функції держави є похідними від інтересів, потреб і прав людини. Але нація – це не механічна сума її індивідуальних представників, а певна спільність. Спільний інтерес нації полягає в її самозбереженні та розвитку в співіснуванні з іншими націями. Держава – лише засіб забезпечення цього інтересу. Однак інтереси нації й інтереси держави можуть не збігатися. Головний чинник цього – тип самої держави. Якщо національний інтерес – це своєрідний синергійний ефект інтересів громадян, то інтерес держави може бути трансформований в інтерес окремих владних політичних, економічних, соціальних груп. Держава – це влада. Тому “інтереси держави” мають тенденцію до трансформації в інтереси влади та її окремих носіїв.

Національний економічний інтерес можна визначити як стійке позитивне та активне ставлення нації до економіки як засобу її (нації) самозбереження, розвитку і безпеки. Тому політика реального економічного зростання, забезпечення економічної свободи та захисту прав власності – єдино можлива політика для парламенту, президента та уряду, котрі претендують на те, щоб бути представниками інтересів українського народу [16]. Питання адекватної оцінки національних економічних інтересів і реальних умов їх забезпечення має принципове значення для економічної політики.

Структурний “зріз” національного економічного інтересу можна подати таким чином: природні ресурси країни й національне багатство; стан генофонду, здоров’я нації; якість людського капіталу; розвиток науки, освіти та інновацій; національний капітал і підприємництво; стійкість фінансової системи; стійкість державних фінансів; валютний курс; торговельний і платіжний баланси; золотовалютні резерви; темпи економічного зростання; рівень диференціації доходів, рівень життя й соціальний захист населення; міжнародна конкурентоспроможність національної економіки, її здатність до структурної адаптації, протистояння внутрішнім та зовнішнім шокам і загрозам. Економічна безпека охоплює енергетичну, продовольчу, інфраструктурну, інформаційну, фіскальну, монетарну, фінансову безпеку.

Про значення фіскальної складової в сучасній концепції економічної та національної безпеки в цілому свідчить утворення республікансько-демократичної неурядової Коаліції з фіскальної та національної безпеки США, до складу якої увійшли голова Коаліції, экс-керівник Об’єднаного комітету начальників штабів США Майк Муллен (Mike Mullen), экс-керівники Державного департаменту (Мадлен Олбрайт (Madeleine Albright), Генрі

Кіссінджер (Henry Kissinger), Державного департаменту та Казначейства (Джеймс Бейкер (James Baker), Джордж Шульц (George Shultz)), Казначейства (Пол О'Нілл (Paul O'Neill), Генк Польсон (Hank Paulson)), Міністерства оборони (Боб Гейтс (Bob Gates), Чак Гегель (Chuck Hagel), Леон Панетта (Leon Panetta)), Міністерства внутрішньої безпеки (Майкл Чертофф (Michael Chertoff), Джанет Наполітано (Janet Napolitano), Том Рідж (Tom Ridge)), Агентства національної безпеки (Майкл Гайден (Michael Hayden)) та експертів з питань Національної безпеки (Стивен Хедлі (Stephen Hadley), Brent Скоукрофт (Brent Scowcroft)), комітету Сенату США з питань збройних сил (Сем Нанн (Sam Nunn), Джон Ворнер (John Warner)), Федеральної резервної системи (Пол Волкер (Paul Volcker)), Групи Світового банку (Боб Зоелік (Bob Zoellick)), екс-член Палати представників США (Лі Гамільтон (Lee Hamilton)).

У травні 2016 р. Коаліція оприлюднила концептуальний документ “Внутрішня і зовнішня могутність: фінансова та національна безпека Америки” [17]¹.

Основна ідея, яку поділяють автори – члени Коаліції, сформульована таким чином: “Економічне зростання та фінансова політика, що сприяють сталому розвитку, є основою глобального лідерства нашої держави та національної безпеки. З огляду на появу нових загроз, у центрі яких – безпека нашої країни, ми знову об'єдналися, аби привернути увагу до того факту, що наша національна безпека принципово пов'язана з фінансовою стабільністю федерального бюджету” [17].

У розділі “Фінансова безпека” зазначається, що довгостроковий борг є однією з найбільших загроз національній безпеці США. За прогнозами, протягом наступних 25 років федеральний борг зросте до 131 % ВВП (у разі незмінності чинного законодавства) або до 175 % ВВП за альтернативних припущень. “Такий борговий тягар сповільнить економічне зростання, зменшить рівень доходів та завдасть шкоди нашій національній безпеці. Це неминуче стримуватиме фінансування потужних збройних сил та ефективної дипломатії, відтягуватиме інвестиційні ресурси, необхідні для нашої економічної могутності та провідної ролі у світі. Таким чином, виведення нашого бюджету на сталий шлях є основною передумовою майбутнього процвітання та безпеки” [17]. Одночасно наголошується на необхідності збереження системи соціального забезпечення для наступного покоління та гарантування належного соціального захисту для найбільш уразливих верств населення. На охорону здоров'я США витрачає вдвічі більше на одну особу, ніж у середньому розвинуті країни ОЕСР, але “на нас чекає ще багато роботи, пов'язаної з контролем витрат на охорону здоров'я, де ми досягли певного успіху, з одночасним підвищенням якості медичної допомоги” [17].

Як вважають члени Коаліції, податкова система стала надто складною та неефективною. Податкові пільги негативно впливають на розподіл ресурсів

¹ Неофіційний переклад цього документа наведено наприкінці статті.

і значною мірою сприяють заможним верствам населення. Система оподаткування прибутку підриває конкурентоспроможність і стимулює компанії до розвитку діяльності за кордоном. “Лідерство США в конкурентній глобальній економіці вимагає приватних і державних інвестицій для стимулювання економічного зростання та продуктивності: ефективної освіти й підвищення кваліфікації, розвитку підприємництва, оновлення інфраструктури і рішучої підтримки досліджень” [17].

Варто зазначити, що основні положення заяви Коаліції з фіскальної та національної безпеки відображено в Стратегії національної безпеки США, схваленій Д. Трампом у грудні 2017 р. [18]. Розділ, присвячений економічній безпеці, починається чіткою тезою президента США: “Економічна безпека – це національна безпека”. Сформульовано напрями пріоритетних дій для поживлення внутрішньої економіки: зниження регуляторних бар’єрів; запровадження податкової реформи; поліпшення національної інфраструктури; скорочення державного боргу шляхом посилення фіскальної відповідальності; підтримка освіти та програм підвищення кваліфікації працівників.

В умовах глобальної нестабільності підвищується значимість інституційно-координованого макрофінансового, інформаційного та управлінського забезпечення економічної безпеки, насамперед фінансового суверенітету країни. У вітчизняній економічній літературі дослідження впливу процесів фінансової глобалізації на безпеку національної економіки в контексті теорії економічного розвитку системно представлені роботами О. Г. Білоруса [11; 12; 19–25], В. М. Гейця [26; 27]; фіскальної і монетарної безпеки національної економіки, системи управління державними фінансами та антикризового регулювання як чинників економічної безпеки – Т. І. Єфименко [28–40]; теорії та практики фінансової безпеки – О. І. Барановського [41–45] та ін.

Фіскальна відповідальність учасників бюджетних і податкових відносин різних рівнів ґрунтується як на нормах відповідного загального законодавства, так і на певних фіскальних правилах, встановлених спеціальними законами або навіть конституційно, та інститутах-організаціях (державних і незалежних), котрі можуть забезпечити моніторинг і контроль дотримання зазначених правил. Таким чином, чітко окреслюються теоретичні й управлінські взаємозв’язки: “фіскальні правила – фіскальна відповідальність – фіскальна безпека – економічна безпека – національна безпека”.

Еволюція теоретичних і прикладних досліджень фіскальних правил охоплює, на нашу думку, три основних напрями:

1) методологічний зв’язок проблематики фіскальних правил із концепціями “функціональних” та “здорових” фінансів (*functional and sound finances*);

2) зв’язки фіскальних правил із типами фіскальної політики та її відповідними інструментами: дискреційна політика, політика фіскальних стимулів, обмежувальна політика, стабілізаційна політика, проциклічна політика, антициклічна політика, політика фіскальної консолідації, політика жорсткої економії, експансіоністська фіскальна політика (*discretionary fiscal policy*,

fiscal incentives policy, restrictive fiscal policy, fiscal stabilization policy, pro-cyclical fiscal policy, anti-cyclical fiscal policy, fiscal consolidation policy, austerity fiscal policy, expansionary fiscal policy);

3) аналіз фіскальних правил та фіскальної відповідальності в системі управління державними фінансами (*public finance management system*).

Тему статті буде розвинуто в подальших публікаціях.

ВНУТРІШНЯ І ЗОВНІШНЯ МОГУТНІСТЬ: ФІСКАЛЬНА ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА АМЕРИКИ

**Заява Коаліції з фіскальної та національної безпеки США
від 10 травня 2016 р.**

Неофіційний переклад

Вступ

Економічне зростання та фіскальна політика, що сприяють сталому розвитку, є основою глобального лідерства нашої держави та національної безпеки. Ми – колишні посадові особи, які обіймали найвищі державні посади при восьми президентських адміністраціях, як демократичних, так і республіканських, а також колишні лідери обох партій у Конгресі.

З огляду на появу нових загроз, у центрі яких – безпека нашої країни, ми знову об'єдналися, щоб привернути увагу до того факту, що наша національна безпека принципово пов'язана з фіскальною стабільністю федерального бюджету та нагальною необхідністю оновити й визначити пріоритети нашої оборонної стратегії та зовнішньої політики.

Незважаючи на різні та суб'єктивні погляди, ми не повинні забувати про основні цінності, які ми поділяємо. Чоловіки та жінки, котрі захищають нашу країну та є її представниками, а також увесь американський народ, заслуговують на розумні рішення та на таке планування, які дадуть змогу нашій країні скористатися можливостями та подолати проблеми, інвестувати в майбутнє наших громадян усередині країни і зберегти лідерські позиції Сполучених Штатів у світі. Як республіканці, так і демократи, консерватори та ліберали, цивільні та військові лідери – як американці, ми схвалюємо окреслені нижче заходи політики.

Фіскальна безпека

Як особи, котрі працювали на благо країни на високих посадах, і на міжнародній арені, й у своїй країні, ми продовжуємо вважати, що наш довгостроковий борг є однією з найбільших загроз для національної безпеки. Незважаючи на те, що поточний дефіцит зменшився, федеральний борг, як прогнозується, зростатиме до нестабільного та небезпечного рівня. За прогнозами, протягом наступних 25 років федеральний борг зросте до 131 % ВВП за умови незмінності чинного законодавства – у середньому втричі з часів Другої світової війни, або до 175 % ВВП за альтернативних припущень. Такий борговий тягар сповільнить економічне зростання, зменшить рівень доходів та завдасть шкоди нашій національній безпеці. Це неминуче стримуватиме фінансування потужних збройних сил та ефективної дипломатії, відтягуватиме інвестиційні ресурси, необхідні для нашої економічної могутності та провідної ролі у світі.

Таким чином, виведення нашого бюджету на сталий шлях є основною передумовою майбутнього процвітання та безпеки. Існує ряд важливих кроків, які ми можемо і повинні зробити для стабілізації нашого державного боргу.

Ми повинні внести відчутні зміни до наших основних програм, аби переконатися, що вони є життєздатними у довгостроковій перспективі. Ми повинні зберегти Систему соціального забезпечення для наступного покоління та гарантувати належний захист для найбільш уразливих громадян.

Згідно з інформацією органів соціального захисту, відповідні соціальні виплати, без внесення змін до законодавства, можуть бути скорочені на 21 %, коли цільовий фонд вичерпається в 2034 р.

На охорону здоров'я США витрачає двічі більше на одну особу, ніж у середньому розвинуті країни ОЕСР, але в нас не кращі результати за такими важливими показниками, як тривалість життя та дитяча смертність. На нас чекає ще багато роботи, пов'язаної з контролем витрат на охорону здоров'я, де ми досягли певного успіху, з одночасним підвищенням якості медичної допомоги.

Наша податкова система також потребує капітальної реконструкції – вона стала надто складною, неефективною та неадекватною. Занадто багато податкових пільг негативно впливають на розподіл ресурсів і значною мірою сприяють заможним верствам. Наша система оподаткування прибутку встановлює найвищі нормативні ставки серед розвинутих країн, підриваючи нашу конкурентоспроможність, та стимулює компанії до розвитку діяльності за кордоном.

Ми також повинні вжити заходів для успішного інвестування в наше майбутнє та підвищення продуктивності робочої сили. Лідерство США в конкурентній глобальній економіці вимагає приватних і державних інвестицій для стимулювання економічного зростання та продуктивності: ефективної освіти й підвищення кваліфікації, розвитку підприємництва, оновлення інфраструктури і рішучої підтримки досліджень.

Попри ці ключові пріоритети, дискреційні витрати, за рахунок котрих фінансуються ці інвестиції, як прогнозують, знизяться до найнижчих рівнів, зафіксованих в історії (у відсотках від ВВП). Це фактично зменшує наші інвестиції в наступне покоління. У довгостроковій перспективі зростаючий борг та витрати за процентами загрожують ще більшим витісненням інвестицій. Оскільки рівень боргу й процентні ставки зростають, очікується збільшення процентних виплат за боргами у три рази – до 5,8 трлн дол. протягом наступних десяти років. Утримання нашого зростаючого державного боргу під контролем має важливе значення для забезпечення ресурсів інвестування у власне майбутнє.

Крім того, розумна та чесна імміграційна реформа допоможе нашій фіскальній позиції за рахунок залучення продуктивніших молодих іммігрантів до легальної робочої сили. Так само необхідно заохочувати людей старшого віку продовжувати працювати, а не виходити на пенсію.

Своєчасне вжиття таких заходів дасть нам можливість поступово та розумно утримувати на певному рівні борги, при цьому реформи не порушуватимуть головні принципи наших політичних партій. Замість того, аби спостерігати за зростанням боргу понад розміри економіки, ми повинні стабілізувати його частку відносно розмірів економіки та домогтися спадної траєкторії. Дотримання фіскального порядку має важливе значення для підвищення рівня економічного зростання та збереження лідерської ролі США у світі.

Національна безпека

З моменту публікації останнього звіту ми стикнулися з різними джерелами посилення тиску з-за кордону. ІДІЛ та інші наступники "Аль-Каїди" мають намір перекроїти карту Близького Сходу та протистояти Заходу на його території; Росія є зростаючою загрозою; Китай нарощує оборонну позицію в умовах ескалації територіальних суперечок; Іран і Північна Корея є дестабілізуючими силами у своїх регіонах.

Структура бюджету, що формує американську політику з національної безпеки, руйнується насамперед непродуманим і автоматичним скороченням витрат, спричинених обмеженнями Закону про бюджетний контроль. Взагалі всебічні скорочення є саморуйнівними, оскільки вони за визначенням є нестратегічними та можуть завдати шкоди військовій готовності (що є початком послаблення збройних сил) і в кінцевому підсумку поставити під загрозу нашу безпеку. Ці скорочення витрат на оборону ніколи не подолають фіскальної кризи уряду – вони лише її симптом.

Наше власне планування оборони потребує змін. Через вузькі інтереси та брак політичної волі ми не змогли повністю модернізувати нашу політику національної безпеки, аби відобразити складні проблеми, що постають перед світом сьогодні. У сучасному безпековому середовищі витонченість і своєчасність дій часто мають більше значення, ніж потужність та розмір армії. Отже, все ще фінансується забагато застарілих та нестабільних політик, що в цілому шкодить як військовій, так і бюджетній сферам. Ця інертність є загрозою нашій національній обороні – застарілі рішення стосовно стратегії, персоналу, систем озброєння та інфраструктури мають бути переглянуті. Нам потрібна гнучка та відповідальна стратегія національної оборони, яка підлягає реформуванню.

Недосконала оборонна політика є також загрозою для бюджету. Зростаючі витрати на військові компенсації, пенсійні виплати та закупівлі спричинятимуть завищений тиск на решту оборонного бюджету в довгостроковій перспективі.

За відсутності реформ зростання цих витрат може або наблизити оборонний бюджет до нестабільного рівня, або витіснити інші сфери з витрат на національну безпеку, що призведе до втрати військової спроможності.

Сьогодні підтримка оборони означає підтримку реформ. Бюджет національної безпеки Америки вимагає оновлення та перебалансування, аби зберегти нашу сильну військову позицію та глобальну лідерську роль.

Оновлення наших стратегічних пріоритетів

Ми, як і більшість американців, поділяємо думку щодо масштабів та широти викликів для безпеки, з якими ми стикаємося. Терористичні групи, такі як ІДІЛ, стають дедалі серйознішою загрозою для наших союзників за кордоном та для наших громадян удома. Великі держави, такі як Росія та Китай, нарощують свої військові сили та посилюють конфронтаційні позиції. Навіть середні держави, такі як Іран та недержавні гравці, швидко отримують доступ до сучасних технологій і нових методів ведення бойових дій, таких як кібератаки. І в останні роки ми бачили, як навіть малі сили можуть блокувати традиційні американські воєнні операції та системи озброєння.

Оскільки нинішні та потенційні недруги здатні швидко впроваджувати інновації, для нас небезпечно та неприйнятно мати систему захисту, яка протягом тривалого часу базується на старих пріоритетах, що політично важко піддаються реформуванню. У кращому випадку це марнує ресурси, які терміново потрібні в інших місцях;

у гіршому випадку це коштує життя американців та їх союзників. Ми визначаємо три напрями, за якими Конгрес повинен надати міністру оборони більше повноважень:

- ліквідувати зайві або застарілі системи зброї, які не придатні для глобального середовища безпеки, з яким ми стикаємося;
- закрити та перерозподілити військові об'єкти, започаткувавши новий етап базової перебудови та закриття (BRAC), і виправити дисбаланс робочої сили;
- переоцінити статичне розміщення військ та перейти до експедиційного розгортання та тимчасової ротації військ.

Більш гнучка та відповідальна оборонна позиція, яка ґрунтується на оновленій оцінці стратегічних пріоритетів, сприятиме ефективнішому використанню ресурсів, а також посиленню національної оборони.

Посилення можливостей та ролі “розумної сили”

У нашій останній заяві ми закликали Конгрес та Адміністрацію поживити засади американської дипломатії та посилити невійськові аспекти політики національної безпеки, зокрема діяльність Державного департаменту. Ми наголосили, що ці інвестиції можуть запобігти загрозам, зменшити напруженість, допомогти розв'язати конфлікти й скоротити людські та військові витрати, які доводиться сплачувати нашій нації. Ми повторюємо цей заклик також із додаткової причини: засоби розумної сили є важливими у боротьбі з опонентами, котрі ефективно використовують гроші, засоби масової інформації та пропаганду для просування своїх інтересів. Надійна дипломатія, економічні та торговельні відносини, гуманітарна допомога й здатність поширювати наші ідеї і цінності є важливими елементами національної безпеки. Все це потребує ресурсів та планування.

Розширення погляду на безпеку також допоможе нам розв'язати актуальне та болюче завдання справедливого розподілу навантаження з нашими союзниками та партнерами. Ми, як лідери, наполегливо працювали над тим, аби отримати внесок від союзників, але постійна тенденція до неадекватних оборонних видатків союзників суперечила нашим зусиллям. Американські адміністрації повинні мати чітке уявлення про те, які тягарі ми можемо розділити, як це зробити, і наполягати на тому, щоб союзники чітко визначились із цього питання.

Відтворення військових компенсацій та пенсійного забезпечення

Наша країна укладає священний договір із чоловіками та жінками, які добровільно служать у наших збройних силах. Цей контракт складається з двох частин: їх завжди будуть навчати, забезпечувати всім необхідним і готувати до успіхів; і вони та їхні сім'ї можуть очікувати на надійну підтримку від вдячної нації. Америка не зможе дотриматись жодного контракту, якщо зростання поточних військових компенсацій і витрат на виплати триватиме такими самими темпами, як і тепер.

Ми вважаємо, що реформа повинна відповідати кільком критеріям: вона має зберегти наші наявні обіцянки всім теперішнім та колишнім службовцям. Ця реформа має дати нам можливість підтримувати довіру майбутніх військових. Вона повинна бути всеосяжною та підвищити загальну стабільність наших програм. І вона має забезпечувати вищу якість, конкурентні переваги та чіткі очікування для всіх, хто служить.

У роки після 11 вересня ми, зрозуміло, підвищили військові та пенсійні виплати, аби залучити та утримати службовців найвищого рівня. Проте ми недостатньо модернізували цю систему. Ми мусимо терміново подивитися на сучасні компенсаційні

структури в приватному секторі для економічно ефективних шляхів збереження най-якіснішого персоналу та надання кожному службовцеві стимулів для розумного вибору.

Конгрес зробив важливий перший крок, працюючи з Пентагоном, для прийняття пенсійної реформи наприкінці 2015 р., включаючи нові програми з визначеними внесками для тих, хто перебуває на службі менше 20 років. Але виклик все ще залишається істотним. Бюджетне управління Конгресу зазначає, що витрати на військові кадри зросли приблизно на 45 % у період між 2000 і 2014 р., на 50 % швидше, ніж базового бюджету Міністерства оборони. Витрати на охорону здоров'я в оборонній сфері збільшилися на 100 % за той самий період. Сьогодні компенсаційні витрати становлять майже 40 % базового бюджету Пентагону, і якщо їх зростання триватиме такими самими темпами, це завдасть шкоди нашій готовності, структурі збройних сил та модернізації.

Ми наполягаємо на цій реформі; будучи лідерами в урядовій, військовій та приватній сферах, ми розуміємо, що ніщо не є більш непорушним, ніж зобов'язання, які ми беремо стосовно наших військових, які ставлять себе під загрозу. Саме через нашу прихильність до цих людей ми закликаємо до дій щодо реформування цієї нестабільної політики.

Досвід останніх десятиліть у державному та приватному секторах може допомогти нам на цьому шляху. Охороні здоров'я у військовій сфері, як зазначалось, бракує ефективності для того, аби скоротити витрати й поліпшити результати в приватному секторі. Рада оборонного сектору, комісія Сімсона – Боулса та плани Доменічі – Рівліна є трьома серед численних пропозицій щодо реформ, якими може скористатися міністр оборони. Нещодавно опублікована доповідь Комісії з питань модернізації військової компенсації та пенсійного забезпечення базується на багатьох свідченнях від більш ніж 100 000 службовців та має багато пропозицій щодо ефективних реформ, які слід розглянути.

Справді, проблема полягає не у браку ідей або неспроможності Міністерства оборони визнати проблему. Кожен міністр оборони з 2007 р. намагався вирішити цю проблему, витрачаючи великі зусилля, але досягнув лише незначних результатів у кращому випадку. Відсутньою складовою є політична воля, яка повинна починатися з таких лідерів, як ми. Ми прагнемо до співпраці з обраними посадовими особами, аби підтримувати подальшу політику компенсацій та модернізації. Система повинна бути відновлена, вона ніколи не буде адекватно реформована випадковими, поступовими скороченнями.

Щодо результативності закупівель

Як державні посадові особи ми працювали (з обмеженим успіхом) над тим, щоб зробити закупівлі у сфері оборони економічно ефективнішими. Однак бурхливий розвиток технологій та супутнє зростання витрат перетворили процес закупівель на більш складний і такий, що потребує реформування. Бюджетне управління Конгресу повідомляє, що загальна вартість закупівель зросла на 25 % між 2000 і 2014 р.

У цій сфері, як і у випадку з військовою компенсацією, проводиться велика аналітична робота щодо того, як Міністерство оборони може ефективніше купувати товари, зброю та послуги. Дослідження реформ, започаткованих Конгресом, Пентагоном та Радою оборонного сектору, показали, що відчутні реформи: визначають коло повноважень та підзвітності; надають більшу роль доказовому аналізу; перебудують корпоративні стимули таким чином, аби Пентагон купував результативність, а не формаль-

ний перелік товарів; поліпшать нагляд та, можливо, навіть усунуть дублюючі функції, додані попередніми зусиллями з реформування; будуть стримувати вимоги урядовців і конгресменів шляхом жорсткішої прив'язки контрактів до наявних ресурсів.

Також необхідно визначити пріоритетність довгострокової національної безпеки перед короткостроковими фінансовими й політичними вигодами. Це стосується Конгресу, Пентагону та приватного сектору.

Надлишкова інфраструктура та накладні витрати

Пентагон повинен досягти непростого балансу між скороченням своїх надлишкових інфраструктурних потужностей, які становлять приблизно 20 %, та підтримкою присутності в якомога більшій кількості спільнот, щоб забезпечити стійкі зв'язки з повсякденним життям американців. Конгрес розпочав процес BRAC, аби допомогти окремим посадовим особам приймати сміливі рішення, які допомагають нашій державі загалом, але можуть заподіяти шкоду окремим спільнотам. Незважаючи на те, що BRAC не є фіскальною панацеєю й збройні сили забезпечуються ресурсами, керівництво Пентагону та Конгрес не повинні уникати викликів, а мають сміливо вирішувати питання розумним шляхом. Якщо Конгрес вирішить обрати інший шлях, Президент і Міністр оборони можуть і повинні вдатися до зменшення надлишкової інфраструктури, рекомендуючи закрити певні бази або проекти в межах звичайного бюджетного процесу.

Конгрес та Міністерство оборони повинні також розглянути питання різкого приросту цивільних працівників та витрати на підрядників. Протягом 2001–2014 рр. кількість цивільних працівників Пентагону зросла на 10 % і досягла понад 750 тис., тоді як чисельність військовослужбовців зменшилась на 2,5 %. За той самий період витрати на підрядників збільшилися вдвічі. У 2014 р. ми витратили 290 млрд дол. на підрядників (включаючи товари та послуги, дослідження та розробки), що дорівнює понад 60 % обсягу всіх державних закупівель, однак нині не існує єдиної комплексної системи для відстеження та обліку цих послуг.

Ми вважаємо, що така інфраструктура та дисбаланс робочої сили мають бути перевірені й розглянуті оперативніше, ніж це робиться зараз.

Висновки

Впроваджуючи ці важливі кроки, наші лідери можуть покращити фіскальну та національну безпеку Сполучених Штатів. Сильна економіка й міцна національна безпека тісно пов'язані між собою. Стабілізація нашого боргу сприятиме в довгостроковій перспективі вищому рівневі економічного зростання, подальшій наявності ресурсів для інвестування в нашу оборону та наше майбутнє, стабільній провідній ролі Сполучених Штатів у світі. Водночас важливо оновити нашу оборонну стратегію, аби протистояти нинішнім і майбутнім загрозам. Ресурси, які ми спрямовуємо на оборону, дипломатію та національну безпеку, повинні використовуватися ефективно та приносити успіх.

У цьому звіті пропонуються рамки структурних реформ, які є необхідними за нашим спільним баченням. Оскільки ми протистоїмо визначеним і небезпечним недругам, то не можемо більше зволікати з необхідним вибором. Нам потрібні лідери, котрі діють у довгострокових інтересах нашого народу й готові відкинути концепцію короткострокового політичного ризику на користь довгострокових здобутків у сфері безпеки. Ми знаємо, як люди, котрі обіймали високі посади, що це непросто. Ми зобов'язуємося підтримувати лідерів, демократів та республіканців, які роблять важкий вибір для поліпшення фіскальної та національної безпеки Америки.

Список використаних джерел

1. Про національну безпеку України : проект закону № 8068 від 28.02.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63531.
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Про основи національної безпеки України : закон України від 19.06.2003 № 964-IV (зі змінами). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України” : указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
5. Beard C. A. The Idea of National Interest. New York : Macmillan, 1934. 583 p.
6. Lippmann W. U.S. Foreign Policy: Shield of the Republic. Boston : Little, Brown, 1943. 177 p.
7. Nuechterlein D. E. United States National Interests in a Changing World. Lexington : University Press of Kentucky, 1973. 216 p.
8. Grabowski R. The State and the Pursuit of the National Economic Interest. *Canadian Journal of Development Studies*. 2000. Vol. 21, Iss. 2. P. 269–293. URL: <https://doi.org/10.1080/02255189.2000.9669898>.
9. Grabowski R. Constructing National Economic Interests. *Journal of the Asia Pacific Economy*. 2002. Vol. 7, Iss. 3. P. 310–334. URL: <https://doi.org/10.1080/1354786022000007861>.
10. Schweiger C. National interests and differentiated integration in the EU under crisis conditions: the cases of Germany, France and Britain. *Core-periphery Relations in the European Union: Power and Conflict in a Dualist Political Economy*. Routledge, 2016. P. 87–99.
11. Глобалізація і безпека розвитку : монографія / кер. авт. кол. і наук. ред. О. Г. Білорус. Київ : КНЕУ, 2001. 733 с.
12. Білорус О. Г. Економічна глобалістика. Світ-система глобалізму : монографія. Київ : Ун-т “Україна”, 2016. 536 с.
13. Білорус О. Г. Структурна трансформація глобального капіталу та гіперфінансіалізація відтворювальних процесів. *Фінанси України*. 2016. № 1. С. 7–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2016_1_3.
14. Гальчинський А. С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи. Методологічні аспекти / Ін-т стратег. оцінок. Київ : Либідь, 2006. 312 с.
15. Tatarenko N. O. National economic interests: cultural dimensions and global context. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2016. Вип. 23 (3). С. 4–10.
16. Гасанов С. С. Національні економічні інтереси і структурні реформи. *Сучасні наукові підходи до вдосконалення політики економічного зростання : міжнар. наук.-практ. конф.*, 5–6 травня 2017 р. Ужгорода, 2017. С. 8–11.
17. Strength at Home and Abroad: Ensuring America’s Fiscal and National Security. URL: <https://www.pgpf.org/pgpf-programs-and-projects/2016-cfns-statement>.
18. National Security Strategy of the United States of America. December 2017. The White House. Washington, DC. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>.
19. Фінансова глобалізація і євроінтеграція / за ред. О. Г. Білоруса, Т. І. Єфименко ; ДННУ “Академія фінансового управління”. Київ, 2015. 496 с.
20. Білорус О. Г., Гаврилюк О. В. Фінансова глобалізація: парадигмальні зрушення й ризики. *Фінанси України*. 2013. № 7. С. 7–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2013_7_3.
21. Білорус О. Г. Політекономія світ-системи фінансово-економічного глобалізму: нові тенденції та закономірності розвитку глобального фінансового сектору. *Фінанси України*. 2015. № 5. С. 7–15. URL: http://fu.minfin.gov.ua/?page_id=723&aid=4204&lang=uk.
22. Білорус О. Г. Політекономія світ-системи фінансово-економічного глобалізму: нові тенденції та закономірності розвитку глобального фінансового сектору. *Фінанси України*. 2015. № 6. С. 7–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2015_6_3.

23. Білорус О. Г. Глобальна структурна криза та трансформації фінансової світової системи. *Фінанси України*. 2014. № 4. С. 32–45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2014_4_4.
24. Білорус О. Г. Гіперфінансіалізація світової економіки та її глобальні проблеми й наслідки. *Фінанси України*. 2014. № 10. С. 24–31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2014_10_4.
25. Білорус О. Г. Гіперфінансіалізація світової економіки та її глобальні проблеми й наслідки. *Фінанси України*. 2014. № 12. С. 32–41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2014_12_4.
26. Гець В. М. Концепція економічної безпеки України. Київ : Логос, 1999. 55 с.
27. Гець В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / НАН України, Ін-т екон. та прогноз. Київ, 2009. 864 с.
28. Єфименко Т. І. Фіскальна та монетарна безпека національної економіки / ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2016. 447 с.
29. Актуальні проблеми розвитку системи управління державними фінансами: євроінтеграційний контекст / за ред. Т. І. Єфименко ; ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2016. 496 с.
30. Єфименко Т. І. Фіскальний простір антикризового регулювання. Київ : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2012. 332 с.
31. Фінансова система національної економіки: проблеми розвитку та управління змінами : у 3 т. / за заг. ред. Т. І. Єфименко. Київ : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2012.
32. Розвиток національної системи фінансового моніторингу / Т. І. Єфименко, С. С. Гасанов, О. Є. Користін та ін. Київ : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2013. 380 с. URL: https://afu.minfin.gov.ua/getfile.php?page_id=450&num=13.
33. Боргова стійкість державних фінансів / за ред. Т. І. Єфименко, С. А. Єрохіна, Т. П. Богдан. Київ : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2014. 712 с.
34. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції : у 2 т. / за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко ; ДННУ “Акад. фін. управління”. Київ, 2014.
35. Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України / за ред. Т. І. Єфименко. Київ : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2015. 446 с.
36. Єфименко Т. І., Жук В. М., Ловінська Л. Г. Інформація в антикризовому управлінні: глобальний аспект стандартизації обліку та фінансової звітності. Київ : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2015. 400 с.
37. Єфименко Т. І. Фіскальний простір і стабілізація державних фінансів. *Фінанси України*. 2017. № 9. С. 7–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2017_9_3.
38. Єфименко Т. І. Концептуальні засади подальшого розвитку системи управління державними фінансами. *Економіка України*. 2017. № 3. С. 3–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2017_3_2.
39. Єфименко Т. І. Інновацізація фінансових технологій в умовах посилення економічної безпеки. *Наукові праці НДФІ*. 2017. Вип. 4. С. 29–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdfi_2017_4_8.
40. Єфименко Т. І. Монетарні інструменти економічної безпеки держави. *Фінанси України*. 2018. № 1. С. 7–30. URL: http://fu.minfin.gov.ua/?page_id=723&aid=4479&lang=uk.
41. Барановський О. І. Філософія безпеки : монографія : у 2 т. Київ : УБС НБУ, 2014.
42. Барановський О. І. Специфіка фінансової безпеки в банківській сфері. *Вісник Національного банку України*. 2014. № 9. С. 17–23.
43. Барановський О. І. Сутність і чинники фінансової безпеки фондового ринку. *Фінанси України*. 2016. № 1. С. 20–38.
44. Барановський О. І. Загрози фінансовій безпеці фондового ринку. *Фінанси України*. 2016. № 3. С. 15–33.
45. Барановський О. І. Індикатори фінансової безпеки фондового ринку. *Фінанси України*. 2016. № 5. С. 57–81.

References

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2018). *Pro nacional'nu bezpeku Ukrayiny'* [About national security of Ukraine] (*Draft Law* No. 8068, February 28). Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63531 [in Ukrainian].
2. Verkhovna rada of Ukraine. (1996). *Konsty'tuciya Ukrayiny'* [Constitution of Ukraine] (*Act* No. 254к/96-ВР, June 28). Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
3. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003). *Pro osnovy' nacional'noyi bezpeky' Ukrayiny'* [About the fundamentals of national security of Ukraine] (*Act* No. 964-IV, June 19). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15> [in Ukrainian].
4. President of Ukraine. (2015). *Pro rishennya Rady' nacional'noyi bezpeky' i oborony' Ukrayiny' vid 6 travnya 2015 roku "Pro Stratehiyu nacional'noyi bezpeky' Ukrayiny'"* [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated May 6, 2015 "About the Strategy of national security of Ukraine"] (*Decree* No. 287/2015, May 26). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> [in Ukrainian].
5. Beard, C. A. (1934). *The Idea of National Interest*. New York: Macmillan.
6. Lippmann, W. (1943). *U.S. Foreign Policy: Shield of the Republic*. Boston: Little, Brown.
7. Nuechterlein, D. E. (1973). *United States National Interests in a Changing World*. Lexington: University Press of Kentucky.
8. Grabowski, R. (2000). The State and the Pursuit of the National Economic Interest. *Canadian Journal of Development Studies*, Vol. 21, Iss. 2, 269–293. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/02255189.2000.9669898>.
9. Grabowski, R. (2002). Constructing National Economic Interests. *Journal of the Asia Pacific Economy*, Vol. 7, Iss. 3, 310–334. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/135478602200007861>.
10. Schweiger, C. (2016). National interests and differentiated integration in the EU under crisis conditions: the cases of Germany, France and Britain. In J. M. Magone, B. Laffan & C. Schweiger (Eds.). *Core-periphery Relations in the European Union: Power and Conflict in a Dualist Political Economy*. (pp. 87–99). London: Routledge.
11. Bilorus, O. H. (Ed.). (2001). *Hlobalizaciya i bezpeka rozvy'tku* [Globalization and development security]. Ky'viv: KNEU [in Ukrainian].
12. Bilorus, O. H. (2016). *Ekonomichna hlobalisty'ka. Svit-sy'stema hlobalizmu* [The economic globalization. The world system of globalization]. Ky'viv: Universy'tet "Ukrayina" [in Ukrainian].
13. Bilorus, O. H. (2016). Strukturna transformaciya hlobal'noho kapitalu ta hiperfinansializaciya vidtvoryuval'ny'kh procesiv [Structural transformation of the global capital and hiperfinancialization of reproduction processes]. *Finansy' Ukrayiny'* [Finance of Ukraine], 1, 7–19. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2016_1_3 [in Ukrainian].
14. Hal'chy'ns'ky'j, A. S. (2006). *Hlobal'ni transformaciyi: konceptual'ni al'ternatyvy'*. *Metodolohichni aspekty'* [Global Transformations: Conceptual Alternatives. Methodological Aspects]. Ky'viv: Ly'bid' [in Ukrainian].
15. Tatarenko, N. O. (2016). National economic interests: cultural dimensions and global context. *Naukovy'j visny'k Dy'plomaty'chnoyi akademiyi Ukrayiny'* [Scientific Herald of the Diplomatic Academy of Ukraine], 23 (3), 4–10.
16. Gasanov, S. S. (2017). Nacional'ni ekonomichni interesy' i strukturni reformy' [National economic interests and structural reforms]. In *Suchasni naukovy pidkhody' do vdoskonalennya polity'ky' ekonomichnoho zrostannya* [Modern scientific approaches to improving the policy of economic growth]. (pp. 8–11). Uzhhorod [in Ukrainian].
17. Coalition for Fiscal and National Security. (2010, May 10). *Strength at Home and Abroad: Ensuring America's Fiscal and National Security*. Retrieved from <https://www.pgpf.org/pgpf-programs-and-projects/2016-cfns-statement>.

18. The White House. (2017, December). *National Security Strategy of the United States of America*. Washington, DC. Retrieved from <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>.

19. Bilorus, O. H., Yefy`menko, T. I. (Eds.). (2015). *Finansova hlobalizaciya i yevrointehraciya* [Financial globalization and European integration]. Ky`yiv: DNUU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].

20. Bilorus, O. H., Havry`lyuk, O. V. (2013). Finansova hlobalizaciya: parady`hmal`ni zrushennya j ry`zy`ky` [Financial globalization: paradigm shifts and risks]. *Finansy` Ukrayiny`* [Finance of Ukraine], 7, 7–17. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2013_7_3 [in Ukrainian].

21. Bilorus, O. H. (2015). Politekonomiya svit-sy`stemy` finansovo-ekonomichnoho hlobalizmu: novi tendenciyi ta zakonomirnosti rozvy`tku hlobal`noho finansovoho sektoru [Political world system of financial and economic globalization: new trends and patterns of global financial sector]. *Finansy` Ukrayiny`* [Finance of Ukraine], 5, 7–15. Retrieved from http://fu.minfin.gov.ua/?page_id=723&aid=4204&lang=uk [in Ukrainian].

22. Bilorus, O. H. (2015). Politekonomiya svit-sy`stemy` finansovo-ekonomichnoho hlobalizmu: novi tendenciyi ta zakonomirnosti rozvy`tku hlobal`noho finansovoho sektoru [Political world system of financial and economic globalization: new trends and patterns of global financial sector]. *Finansy` Ukrayiny`* [Finance of Ukraine], 6, 7–14. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2015_6_3 [in Ukrainian].

23. Bilorus, O. H. (2014). Hlobal`na strukturna kry`za ta transformaciyi finansovoyi svit-sy`stemy` [Global structural crisis and transformation of the world financial system]. *Finansy` Ukrayiny`* [Finance of Ukraine], 4, 32–45. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2014_4_4 [in Ukrainian].

24. Bilorus, O. H. (2014). Hiperfinansializaciya svitovoyi ekonomiky` ta yiyi hlobal`ni problemy` j naslidky` [The hyperfinancialisation of the world economy, its global problems and consequences]. *Finansy` Ukrayiny`* [Finance of Ukraine], 10, 24–31. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2014_10_4 [in Ukrainian].

25. Bilorus, O. H. (2014). Hiperfinansializaciya svitovoyi ekonomiky` ta yiyi hlobal`ni problemy` j naslidky` [The hyperfinancialisation of the world economy, its global problems and consequences]. *Finansy` Ukrayiny`* [Finance of Ukraine], 12, 32–41. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2014_12_4 [in Ukrainian].

26. Heyec`, V. M. (1999). *Koncepciya ekonomichnoyi bezpeky` Ukrayiny`* [The concept of economic security of Ukraine]. Ky`yiv: Lohos [in Ukrainian].

27. Heyec`, V. M. (2009). *Suspil`stvo, derzhava, ekonomika: fenomenologiya vzayemodiyi ta rozvy`tku* [Society, state, economics: phenomenology of interaction and development]. Ky`yiv: NAN Ukrayiny`, Instyt ekonomiky` ta prohnozuvannya [in Ukrainian].

28. Yefy`menko, T. I. (2016). *Fiskal`na ta monetarna bezpeka nacional`noyi ekonomiky`* [Fiscal and monetary security of the national economy]. Ky`yiv: DNUU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].

29. Yefy`menko, T. I. (Ed.). (2016). *Aktual`ni problemy` rozvy`tku sy`stemy` upravlinnya derzhavny`my` finansamy` : yevrointehracijny` j kontekst* [Actual problems of development of the public finance management system: European integration context]. Ky`yiv: DNUU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].

30. Yefy`menko, T. I. (2012). *Fiskal`ny` j prostir anty`kry`zovoho rehulyuvannya* [Fiscal space for anti-crisis regulation]. Ky`yiv: DNUU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].

31. Yefy`menko, T. I. (Ed.). (2012). *Finansova sy`stema nacional`noyi ekonomiky` : problemy` rozvy`tku ta upravlinnya zminamy`* [The financial system of the national economy: problems of development and change management]. (Vols. 1–3). Ky`yiv: DNUU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].

32. Yefy`menko, T. I., Gasanov, S. S., Kory`stin, O. Ye. et al. (2013). *Rozvy`tok nacional`noyi sy`stemy` finansovoho monitory`nhu* [Development of the national financial monitoring system]. Ky`yiv: DNU "Akademiya finansovoho upravlinnya". Retrieved from https://afu.minfin.gov.ua/getfile.php?page_id=450&num=13 [in Ukrainian].

33. Yefy`menko, T. I., Yerokhin, S. A. & Bohdan, T. P. (Eds.). (2014). *Borhova stijkist` derzhavny`kh finansiv* [The debt sustainability of public finances]. Ky`yiv: DNU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].

34. Shlapak, O. V., Yefy`menko, T. I. (Eds.). (2014). *Modernizaciya finansovoyi sy`stemy` Ukrainy` v procesi yevrointehraciyi* [Modernization of the financial system of Ukraine in the process of European integration]. (Vols. 1–2). Ky`yiv: DNU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].

35. Yefy`menko, T. I. (Ed.). (2015). *Udoskonalennya upravlinnya derzhavny`my` finansamy` ta reformuvannya podatkovoyi sy`stemy` Ukrainy`* [Improving public finance management and reforming Ukraine's tax system]. Ky`yiv: DNU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].

36. Yefy`menko, T. I., Zhuk, V. M. & Lovins`ka, L. H. (2015). *Informaciya vanty` kry`zovomu upravlinni: hlobal`ny`j aspekt standarty`zaciyi obliku ta finansovoyi zvitnosti* [Information in crisis management: the global aspect of accounting standardization and financial reporting]. Ky`yiv: DNU "Akademiya finansovoho upravlinnya" [in Ukrainian].

37. Yefy`menko, T. I. (2017). Fiskal`ny`j prostir i stabilizaciya derzhavny`kh finansiv [Fiscal space and stabilization of public finance]. *Finansy` Ukrainy`* [Finance of Ukraine], 9, 7–28. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2017_9_3 [in Ukrainian].

38. Yefy`menko, T. I. (2017). Konceptual`ni zasady` podal`shoho rozvy`tku sy`stemy` upravlinnya derzhavny`my` finansamy` [Conceptual framework of further development of public finance management system]. *Ekonomika Ukrainy`* [Economy of Ukraine], 3, 3–19. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2017_3_2 [in Ukrainian].

39. Yefy`menko, T. I. (2017). Innovaty`zaciya finansovy`kh tekhnolohij v umovakh posy`lennya ekonomichnoyi bezpeky` [Innovation of financial technologies in conditions of economic security enhancement]. *Naukovi praci NDFI* [RFI Scientific Papers], 4, 29–33. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdfi_2017_4_8 [in Ukrainian].

40. Yefy`menko, T. I. (2018). Monetarni instrumenty` ekonomichnoyi bezpeky` derzhavy` [Monetary tools of the state economic security]. *Finansy` Ukrainy`* [Finance of Ukraine], 1, 7–30. Retrieved from http://fu.minfin.gov.ua/?page_id=723&aid=4479&lang=uk [in Ukrainian].

41. Baranovs`ky`j, O. I. (2014). *Filosofiya bezpeky`* [The philosophy of security]. (Vols. 1–2). Ky`yiv: UBS NBU [in Ukrainian].

42. Baranovs`ky`j, O. I. (2014). Specy`fika finansovoyi bezpeky` v bankivs`kij sferi [The specifics of financial security in the banking sector]. *Visny`k Nacional`noho banku Ukrainy`* [Bulletin of the National Bank of Ukraine], 9, 17–23 [in Ukrainian].

43. Baranovs`ky`j, O. I. (2016). Sutnist` i chy`nny`ky` finansovoyi bezpeky` fondovoho ry`nku [Background and factors of financial security of stocks market]. *Finansy` Ukrainy`* [Finance of Ukraine], 1, 20–38 [in Ukrainian].

44. Baranovs`ky`j, O. I. (2016). Zahrozy` finansovij bezpeci fondovoho ry`nku [Threats to financial security of stock market]. *Finansy` Ukrainy`* [Finance of Ukraine], 3, 15–33 [in Ukrainian].

45. Baranovs`ky`j, O. I. (2016). Indy`katory` finansovoyi bezpeky` fondovoho ry`nku [Indicators of financial reliability of the stock market]. *Finansy` Ukrainy`* [Finance of Ukraine], 5, 57–81 [in Ukrainian].